

Nyheter om EMU

NYHETSREVY FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ 5 SEPTEMBER 2003

Wanja Lundby-Wedin sviker LO:s medlemmar och kongressbeslut

I en gemensam artikel på DN Debatt låter LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin och Svenskt Näringslivs vd Göran Tunhammar meddela att de kommit överens om att inrätta ett "fristående ekonomiskt råd" om euron införs i Sverige.

Det ekonomiska rådet ska vara politiskt oberoende från såväl statsmakterna som arbetsmarknadens parter. På förslag från respektive organisation utser dessa gemensamt sex ekonomer som ska ingå som ledamöter. Dessa utser därefter gemensamt en oberoende ekonom som ordförande.

Rådets uppgift ska vara att, med början från år 2005, årligen i oktober lämna en rapport samt en uppdatering av denna i maj. Rapporten ska innehålla analyser av den ekonomiska politiken med utgångspunkt i reglerna i den så kallade stabilitetspakten (dvs. EU:s finanspolitiska tvångströja) och de av regering och riksdag satta EU-anpassade målen för de offentliga finanserna avseende statsutgifterna och budgetsaldo. Ledstjärnor är "stabila priser", "sunda statsfinanser" och "stark konkurrenskraft". Med andra ord: bekämpa inflationen, sociala nedskärningar och pressa tillbaka arbetarlönerna.

Det ekonomiska rådet ska ta fram "kvalificerade och oberoende analyser" av den ekonomiska utvecklingen och bidra med ett så "fullständigt beslutsunderlag som möjligt" för den ekonomiska politiken. Rådet ska däremot inte lämna förslag till konkreta ekonomisk-politiska åtgärder till regering och riksdag, och inte heller lämna förslag eller rekommendationer som riktar sig till arbetsgivarnas och löntagarnas organisationer.

Efter denna överenskommelse med Göran Tunhammar anser sig Wanja Lundby-Wedin fri att nästan komma ut som den ja-sägare som alla vet att hon är. I DN-artikeln radas "argumenten" upp för att svenskarna ska rösta ja till EMU. Vi slipper valuta-spekulationer, företagen får det enklare, löntagarna får en ökad säkerhet och vi får veta pensionernas värde. Om vi däremot röstar nej minskar vårt inflytande och trovärdighet, förutsättningarna för utrikes-

handel och tillväxt försämras, och Sverige blir mindre intressant för utländska investerare. Trots detta insisterar Wanja Lundby-Wedin på att hon inte har tagit ställning för EMU eftersom hon "företräder en neutral organisation".

Ett enigt representantskap, som är det högsta beslutande organet mellan kongresserna, ställde sig den 22 april bakom styrelsens förslag att LO ska ställa sig neutral till frågan om Sverige bör ansluta sig till EMU:s tredje etapp. Orsaken var att LO inte fått gehör för sina krav från LO-kongressen hösten 2000 "att LO under förutsättning att lönebildningen visat sig tillräckligt stabil samt att strukturråd med buffertfonder har tillskapats är positiv till att Sverige ansluter sig till EMU:s tredje etapp, den gemensamma valutan".

Det blev som bekant inga buffertfonder. Men i mitten av augusti kunde Wanja Lundby-Wedin och Göran Persson presentera en uppgörelse om hur den ekonomiska politiken ska se ut i händelse av ett ja till EMU. Det viktigaste inslaget i uppgörelsen är att målet för hur stort statsbudgetens överskott ska vara höjs från nuvarande 2 till 2,5 procent av BNP. I kronor räknat rör det sig om 12-13 miljarder. De ska inte läggas i en fond utan på att betala av på statskulden. Tanken är att höjningen ska lätta på tyglarna från EMU:s stabilitetspakt, som inte tillåter ett budgetunderskott över 3 procent av BNP.

Lundby-Wedin försökte nu ge sken av att det inte spelar någon roll om pengarna läggs på hög eller fyller igen en grop (dvs. amorterar statskulden). Effekten är i princip densamma, menar LO-ordföranden. Staten bygger upp en reserv som kan användas vid allvarliga ekonomiska kriser genom att betala av mer på statskulden. Skillnaden är som för en småhusägare som väljer att spara genom att amortera på huslånen istället för att sätta in pengar på banken. Argumentationen håller dock inte. Det spelar ingen roll hur stor eller liten statskulden är, budgetunderskottet får enligt EMU-reglerna ändå aldrig vara större än 3 procent. Att betala av på statskulden ger därför inte något större finanspolitiskt

handlingsutrymme (förutom de besparingar som görs till följd av att statsskuldsräntorna minskar).

Lundby-Wedins överenskommelse med statsminister Persson motsvarar alltså inte LO-kongressens krav. Hur är det då med Lundby-Wedins överenskommelse med arbetsgivarbasen Tunhammar om det tilltänkta ekonomiska rådet?

På LO-kongressen 2000 talades om att strukturrådet skulle bestå av fack, arbetsgivare och staten och bland annat kontrollera och ha beslutanderätt över exempelvis de tilltänkta buffertfonderna. Lundby-Wedin betonade då betydelsen av att facken ska ha ett ordentligt inflytande. Och i remissvaret på Johanssonutredningen framhållde LO att man ville ha ett strukturråd för att diskutera konkurrens kraft, kostnadsutveckling och besluta över buffertfonderna. Men tvärtom vad som sades på kongressen och i remissvaret betonas nu av alla inom LO att det absolut inte får ske någon sammanblandning av fackens och arbetsgivarnas roller och det ansvar som ligger hos regering och riksdag. Och nu heter det inte ens längre strukturråd, utan ett nytt ekonomiskt råd.

Detta ska vara fristående från regeringen, ungefär som dagens riksbank är självständig. Rådet är tänkt att bestå av arbetsmarknadens parter, samt någon "oberoende" ekonom på ordförandeposten. Rådets rekommendationer ska leda till att riksdagens (eller möjligen regeringen, det är oklart vem) stramar åt om ekonomin börjar bli överhettad, till exempel om löneökningarna drar iväg, eller att riksdagen tvärtom försöker gasa om konjunkturen är för svag. Men rådet ska inte ha något formellt inflytande utan får lita till att riksdagen och regeringen är intresserad av att införa illa omtyckta åtstramningsåtgärder, när så behövs. Utspelet i Dagens Nyheter visar att Wanja Lundby-Wedin är beredd att köra över LO-medlemmarna och LO-kongressens beslut. Istället för att följa medlemmarnas vilja väljer hon att vika sig för den socialdemokratiska partipiskan och agerar tillsammans med Svenskt Näringsliv, emot LO, för ett svenskt medlemskap i EMU.

Banker förlorar miljarder på ett ja till euro

Ett ja till EMU blir dyrt för svenska banker och växlingskontor. De skulle förlora två miljarder kronor om året, enligt Dagens Industris beräkningar.

SEB, Sveriges största valutabank, skulle bli den största förloraren. Förra året tjänade banken 1,4 miljarder kronor på valutahandel.

Föreningssparbanken tjänade 347 miljoner kronor på valutaverksamhet förra året. Bara Riksbanken vet exakt hur mycket varje bank tjänar på transaktionerna. Men sådana uppgifter är sekretessbelagda.

Regeringen beredd införa euron senare än 2006

Göran Persson är beredd att vänta med införandet av euron till senare än 2006. Enligt statministern handlar folkomröstningen om att ge ett mandat till riksdag och regering att införa euron det år som det passar Sverige.

– Vi har inte en tidpunkt på valsedeln nu i höst utan vi säger ja till den monetära unionen, vi säger ja till det tredje steget och sedan är det upp till regering och riksdag att besluta när vi kliver in. De här kraven som vi talar om, en stabilitetspakt som fungerar, ska självklart vara på plats, säger statsminister Göran Persson.

På en fråga från ekoredaktionen om man kan skjuta upp inträdet i EMU:s tredje steg, svarar Göran Persson:

– Om det skulle visa sig, från det att vi röstar ja nu fram till 2006 när vi tänker gå med att något händer, så kommer vi låta regering och riksdag att pröva saken. Så vi röstar ja, principiellt till detta. Formerna för inträdet ska regering och riksdag hantera.

Samarbete möjligt – även utan EMU

Sverige har stort inflytande trots att vi står utanför EMU.

Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet har låtit 131 proffsförhandlare i Bryssel svara på vilka länder de oftast samarbetar med och varför. Sverige, Danmark och Storbritannien – som alla tre står utanför EMU – klarade sig bra i de informella samarbetsnätverken, visar undersökningen.

Storbritannien ansågs klara sig bäst medan Sverige hamnade på en fjärdeplats.

Förhandlarna fick också frågan ifall det faktum att de tre länderna inte är med i EMU påverkat samarbetsmönstren. 79 procent av förhandlarna svarade nej på den

frågan, 7 procent svarade ja och 11 procent svarade ja fast endast i frågor som rör eurosamarbetet eller den ekonomiska politiken.

Frankrike efterlyser gemensam budgetpolitik

Frankrike anser att EU bör inrätta ett formellt ministerråd med ansvar för samordning av euroländernas budgetpolitik. Det behövs för att "kombinera respekten med den budgetdisciplin vi har ålagt oss själva med behovet att uppmuntra den tillväxt som behövs för att modernisera våra samhällen". Det sade Frankrikes utrikesminister Dominique de Villepin enligt nyhetsbyrån Reuters.

Den franska regeringens argument är att det "allmänna bästa" inom EU blir svårt att uppnå om inte regeringarna i mer bindande form samordnar sin finanspolitik. Det är därför det behövs ett ministerråd "med kapacitet att samordna budgetpolitiken, till att börja med genom skapandet av en lämplig statistisk mekanism", sade Dominique de Villepin.

Toppdirektörerna säger ja till euron

Motståndet till EMU bland börsbolagens toppdirektörer är närmast obefintligt. Det visar en undersökning av tidningen Affärsvärlden.

Bland börsbolagens verkställande direktörer säger hela 92 procent ja till euron. Endast tre procent av direktörerna uppger att de kommer att rösta nej.

Frankrike vill bryta mot EMU-pakten

Frankrikes budgetunderskott blir större än väntat i år. Och nu hotar miljardböter för fransmännen eftersom de även nästa år väntas bryta mot EMU-ländernas stabilitetspakt.

Den franska regeringen vädjar nu återigen om lättnader i stabilitetspakten och försöker få EU-kommissionen att ta hänsyn till den svaga tillväxten i eurozonen. Dessutom vill man att utgifterna för försvar och forskning undantas ur budgeten.

Sverige handlar mest utanför euroområdet

Svensk handel är störst med länder utanför EMU. Den största ökningen i årets handel skedde också med länder utanför EMU. Det visar färskta siffror från Statistiska centralbyrån.

60 procent av exporten och 51 procent av importen sker med länder som inte är med i EMU. Det är siffror som legat relativt stilla under flera år.

När det gäller ökningen i handeln skedde den främst med länder utanför EMU. Majoriteten av de tio länder där vi har ökat vår export respektive import mest sedan förra året står utanför EMU. 70,6 procent av importökningen och 70,2 procent av exportökningen bland dessa länder kom från länder utanför EMU.

Miljöförbundet säger nej till euron

EMU-medlemskap är till nackdel för miljön, hävdar Miljöförbundet Jordens vänner.

– Om Sverige blir medlem i EMU fortsätter vi ännu djupare ner i en kortsiktig ekonomi som prioriterar ekonomisk vinst. Om EU och EMU hade helt andra grundprinciper som istället prioriterade miljö och solidaritet i första hand skulle vi inte alls ta den ställning vi nu tagit, säger Anna Jonsson, ordförande i Miljöförbundet.

Solidariteten med andra väger tungt:

– Med EMU fortsätter vi att bygga murar mot omvärlden istället för att satsa på solidaritet med hela världen. Vi förespråkar solidaritet, säger Anna Jonsson.

ECB försvårar miljöpolitik

EMU och den politik den driver fram är ett hot mot effektiv miljöpolitik, enligt Caroline Lucas, brittisk miljöpartist i EU-parlamentet. Exempelvis tror hon att en valuta kan sätta käppar i hjulet för grön skatteväxling.

– Vad vi ser nu av euron är bara början. Jag tror att det är troligt det blir någon form av harmonisering av skatterna i framtiden. När man får den harmoniseringen blir det svårare att fatta sådana beslut, säger Caroline Lucas.

Arbetslösheten ökar med 50 procent

I en utredningen från Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning är slutsatsen att arbetslösheten riskerar att öka med upp till 50 procent, motsvarande cirka 100.000 jobb, om Sverige går med i EMU. Orsaken är att ECB:s inflationsmål anses alldeles för lågt och stramt för att dagens arbetslöshetsnivå ska kunna försvaras. Samtidigt menar institutet att om Sverige förblir utanför EMU så finns möjligheten att med en egen inflationsnivå på cirka 4 procent sänka arbetslösheten till 2 procent, motsvarande cirka 100.000 färre arbetslösa.